

Gradivo za vaje 27. 10. 2011

1. Predstavite pomen spodnjih besed z določanjem uvrščevalne in razločevalnih pomenskih sestavin. Pri tem bodite pozorni na morebitno večpomenskost leksemov.

	Uvrščevalna Prvina S (prvi rod na geslom)	Razvrščevalne Prvine S (nekaj, kar geslo definira)
čebela	Žuželka	ki daje med in vosek
kava	Pijača	Topla, temna tekočina, ki jo pijemo ob zajtrku
ropotuljica	Igrača	ki pri tresenju ropota
krohot	Smeh	Zelo glasen smeh
zobotrebec		
piskniti		
potrkati	udarjati	
beliti		
jecljati	govoriti	Govoriti nerazumljivo s prekinitvami med besedami
bruhati	udarjati	
luknja		
roka		
škorpijon		
koleno		
sol		

2. Navedite pomenske piramide, v katerih so najmanjša pomenska polja *prilepiti*, *spletno novinarstvo* in *sanjati*.

Prilepiti – pritrditi – narediti (pri glagolih hitro pridemo do delati/narediti)

Spletno novinarstvo – novinarstvo – dejavnost novinarjev – dejavnost

Sanjati – doživljati sanje – biti v določenem stanju

3. SSKJ: časovni kvalifikatorji: so še vedno ustrezni?

Z oznakami *raba peša* (*uveljavlja se nek nov izraz in tudi mi bi ga uporabili*), *starinsko* (*poznamo pomen vendar mi tega nebi napisali*), *zastarelo* (*beseda je mrtva*) ali *neologizem* označite okrepljene besede v naslednjih povedih:

- **Podvizala** se je domov. **Raba peša**
- Pred obiskom zdravnika moram najti **zdravkomat**. **neologizem**
- Njegovo življenje je v **opasnosti**. **zastarelo**
- V **afrikanski** puščavi je preživel nekaj let. **Zastarelo**
- Bo pa **gospodinjec**, če ne drugega. **neologizem**
- Prišel je od **onod**. **starinsko**
- Njegova **namemba** je bila očitna. **starinsko**
- Otroku je kupil **abecednik**. **Starinsko**
- Vsi nejevoljni so se **zlobili** nanj. **zastarelo**
- **Potresniki** so podpisali peticijo.
- Spodbujali so ga, naj ne **odjenja**.
- Šel je v **pemsko** deželo.
- **Utvariniti** to na ustrezen način, ni lahko.
- Boji se vsake **prenaredbe**.
- Bal se je, da jih **uhiti** nevihta.
- Danes se **moži**.

- **Bankomatske** storitve so se izboljšale.
- Že desetletja se šteje med **športoslovce**.

4. Po spominu navedite nezaznamovano sopomenko za ...

1. blogg – dnevnik
2. on-line (urednik) – spletni urednik
3. mailing listo – seznam elektronskih naslovov
4. new age -
5. žensko poimenovanje za »pek« - pekinja
6. walkman -
7. fast food – hitra hrana
8. CD - zgoščanka
9. mobitel – prenosni telefon
10. snow board – snežna deska
11. to, kar pripnemo v e-pošto - priponka
12. pripadnika mafije - mafijec

5. Poiščite frazeme (iti rakom žvižgat) v besedilu. Nato jih poskušajte nadomestiti a) z drugim frazemom, ki pomensko ustreza nadomeščnemu, b) z nefrazemskim/nemetaforičnim izrazom. Z gledišča ločevalne norme komentirajte razlike med tremi besedili.

(Vir: www.mladina.si, 15. 11. 2008, 16:31, Svet.)

Kriza prazni restavracije

Finančna kriza kaže zobe (a-dela sive lase, b-je prisotna) na vseh koncih in krajih. Po žepih je že močno udarila tudi lastnike restavracij, posebej v Franciji in ZDA, kjer posel cveti (a-teče kot po maslu, b-dobro poslujejo) McDonaldsu in drugim verigam hitre in poceni prehrane.

Nekoč je bilo treba v francoski prestolnici mizo za kosilo v tradicionalni, prijetni in ne predragi restavraciji zasesti najkasneje do 12.30 /.../. Danes je slika že skoraj povsem obrnjena. Ne le v Parizu, ampak po vsej Franciji restavracije bolj ali manj samevajo. Po nekaterih podatkih jim je letos promet padel že za 20 odstotkov. Samo v prvi polovici letošnjega leta je bilo prisiljeno vrata za vedno zapreti (b-zapreti, prenehati poslovati) okoli 3 tisoč restavracij, kar je za 30 odstotkov več kot v istem obdobju lani. /.../ /T/udi tiste, gastronomske, za goste z globokimi žepi (a- imajo pod palcem, b-premožni) ne delajo več tako dobro, kot so še pred kratkim. Hudi časi torej ne izbirajo in promet pada tudi restavracijam, ki jih priporoča večina vodnikov po Parizu /.../. Med lastniki in natararji vlada slaba volja, zato se vam ob obisku mesta luči, kot romantiki radi imenujejo Pariz, kaj lahko zgodi, da vam pokažejo vrata (a-vreči čež prag, b-odslovijo), če ne želite naročiti predjedi ali aperitiva. Kajti ljudje se ne le izogibajo restavracijam, ampak če se že odločijo za kosilo ali večerjo zunaj, po novem naročajo manj. / .../

V trenutni situaciji tako v tradicionalni Franciji slavi McDonalds, ki mu je pred slabim desetletjem zelo odmevno vojno napovedal borec za pravice kmetov in goreči aktivist proti globalizaciji in hitri prehrani **Jose Bove**. Ta je lani v tekmi za novega francoskega predsednika izgubil na celi črti (a-pogorel, b-povsem izgubil), kar je bilo tudi pričakovati, najbrž pa je zanj še mnogo bolj boleč poraz proti McDonaldsu.

6. Iz besedil v slovarski obliki (skupaj z vsemi obveznimi določili) izpišite vse stalne besedne zveze in določite, katere so frazeološke in katere terminološke (tiste, ki so ustaljene za določeno poimenovanje, navadno v znanstvenem diskurzu).

Odločnemu ministru je to verjetno uspelo s političnim vplivom. B. Ž. si ni mogel kaj, da ne bi poudaril, da je bila to sploh prva skupna razprava. Davčne olajšave naj bi vzpodbujale vlaganje v raziskave (podjetniški sektor je zdaj razvoju namenjal le dva odstotka BDP). Kljub temu, da bo treba iti v korak s časom, da bi drugim središčem znanosti segli do ramen, pa družbena klima pogosto ni naklonjena razvoju – brez nje pa je pogosto vse bob ob steno; pri razvoju je namreč treba tudi tvegati – brez tveganja ne bi bilo mnogih uspešnih podjetjih, kakršna je npr. Nokia.

Dars se bo moral spet zadolžiti. Avtocestna družba pa se ne bo več zadolževala v bankah, temveč bo izdala obveznice. Predlog pa je bil narejen z levo roko. Državno poroštvo teh obveznic namreč še ne zagotavlja resnih investorjev, npr. kapitalskih družb. Projekt pa vendarle ni od muh, vlada ga že hvali na vse pretege. Najbolj intenzivna gradnja cest se predvideva za 2004, za avtocestno gradnjo pa je denarja (še) premalo, zato vlada najbrž spet dela račun brez krčmarja.

Predsednik si lahko upravičeno mane roke. Osnutek ustave je velikanski uspeh. D'Estaing je vodil razpravo in iz nje povzemal tisto, kar gre na roko predvsem nekaterim članicam, npr.

nekatero segmente zunanje politike. Kako pa uskladiti stotine pripomb, da bi bil volk sit in koza cela? V ustavnem dokumentu je še veliko meglenosti. O vlogi manjših članic v Uniji je trenutno še težko razpravljati, če pa bo ostalo pri sedanji razdelitvi glasov, bodo te nedvomno potegnile krajši konec. Mnogi se zavedajo, da bo prej ali slej ustavo treba tudi dopolnjevati, čeprav je na novinarski konferenci pri tovrstnih vprašanjih Berlusconi večinoma le prodajal meglo in ponavljal, da je konvencija uspela.

7) Iz spodnjih iztočnic napišite poročilo s strukturo JEDRO (4K); RAZDELAVA (podrobnejše info o jedru); VZROKI (argumentacija); KONTEKSTUALIZACIJA (umestitev jedra v neke širše okolje); VREDNOTENJE(kaj ta dogodek pomeni za družbo) (ki obenem deluje kot zaključek).

V poročilu uporabite nekaj zaznamovanih besed ali besednih zvez ter jim skladno s tipologijo SSKJ določite kvalifikator.

- KBC je tudi zaradi zapletov pri pogajanjih o dokapitalizaciji banke že nekajkrat nakazala, da v tem trenutku po njeni oceni ni potrebe za predčasni odpoklic dela nadzornikov, v vladi in na agenciji pa še vedno upajo, da bodo prihodnji teden dobili pozitiven odgovor KBC. V začetku prihodnjega tedna naj bi KBC sporočila tudi, ali bo na četrtkovi skupščini sploh podprla povečanje kapitala.
- Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN) je obvestila belgijsko solastnico KBC o predlagani zamenjavi štirih članov nadzornega sveta NLB.
- Ljubljana, včeraj
- Država je s predlogom za predčasno zamenjavo nadzornikov izrazila svoje nestrinjanje z upravljanjem in poslovanjem banke.
- Finančna nestabilnost Slovenije, slaba posojila, potreba po dokapitalizaciji.
- »Člani nadzornega sveta imamo zakonsko obvezo delovati v dobro družbe in pri tem enakopravno in simetrično obravnavati vse lastnike. Mnenja posameznih lastnikov tako presojam izključno v luči koristi za družbo. Lastniki pa imajo seveda tako pravico kot dolžnost, da nadzorni svet družbe zamenjajo, če ocenijo, da njegovi člani svoje delo slabo opravljajo,« je povedal Igor Masten.
- AUKN za prihajajočo skupščino predlagala odpoklic Marka Simonitija, Rasta Ovina, Andreja Baričiča in Stojana Petriča. Namesto njih predlaga v imenovanje Timoteja Jagriča, Štefana Belingarja, Darinko Miklavčič in Duška Kosa.

- Slabi odnosi med vodstvom in večinskim lastnikom (državo) bi lahko vplivali na bonitetne ocene banke, njeno zmožnost pridobivanja virov v tujini in krepitvi kapitala.
- Predsednik nadzornega sveta **Marko Simoneti** in **Andrej Baričič** (ki je sicer napovedal, da nam bo posredoval svoje stališče) na naša vprašanja nista odgovorila, **Rasto Ovin** in **Boris Škapin** komentarjev v zvezi z NLB ne dajeta. **Stojan Petrič** pa je odgovoril, da do skupščine ne bo sprejemal nobenih odločitev in tudi ne komentiral predlagane zamenjave.
- KBC in država se ne moreta poenotiti niti glede višine potrebne dokapitalizacije, ki jo sicer zahteva Banka Slovenije. Medtem ko se vlada zavzema za 400 milijonov evrov visoko dokapitalizacijo, na podlagi katere bi NLB poleg izboljšanja količnikov kapitalne ustreznosti začela tudi kreditirati gospodarstvo, pa v KBC zaradi svojih velikih težav pri poslovanju zahtevajo neprimerno manjšo dokapitalizacijo, do 250 milijonov evrov.

JEDRO (4K)

Agencija za upravljanje kapitalskih naložb (AUKN) je obvestila belgijsko solastnico KBC o predlagani zamenjavi štirih članov nadzornega sveta NLB.

RAZDELAVA

AUKN za prihajajočo skupščino predlagala odpoklic Marka Simonitija, Rasta Ovina, Andreja Baričiča in Stojana Petriča. Namesto njih predlaga v imenovanje Timoteja Jagriča, Štefana Belingarja, Darinko Miklavčič in Duška Kosa.

VZROKI

KBC je tudi zaradi zapletov pri pogajanjih o dokapitalizaciji banke že nekajkrat nakazala, da v tem trenutku po njeni oceni ni potrebe za predčasni odpoklic dela nadzornikov, v vladi in na agenciji pa še vedno upajo, da bodo prihodnji teden dobili pozitiven odgovor KBC. V začetku prihodnjega tedna naj bi KBC sporočila tudi, ali bo na četrtkovi skupščini sploh podprla povečanje kapitala.

KONTEKSTUALIZACIJA

VREDNOTENJE

Država je s predlogom za predčasno zamenjavo nadzornikov izrazila svoje nestrinjanje z upravljanjem in poslovanjem banke.

Finančna nestabilnost Slovenije, slaba posojila, potreba po dokapitalizaciji.

»Člani nadzornega sveta imamo zakonsko obvezo delovati v dobro družbe in pri tem enakopravno in simetrično obravnavati vse lastnike. Mnenja posameznih lastnikov tako presojam izključno v luči koristi za družbo. Lastniki pa imajo seveda tako pravico kot dolžnost, da nadzorni svet družbe zamenjajo, če ocenijo, da njegovi člani svoje delo slabo opravljajo,« je povedal Igor Masten.

Slabi odnosi med vodstvom in večinskim lastnikom (državo) bi lahko vplivali na bonitetne ocene banke, njeno zmožnost pridobivanja virov v tujini in krepitvi kapitala.

Predsednik nadzornega sveta **Marko Simoneti** in **Andrej Baričič** (ki je sicer napovedal, da nam bo posređoval svoje stališče) na naša vprašanja nista odgovorila, **Rasto Ovin** in **Boris Škapin** komentarjev v zvezi z NLB ne dajeta. **Stojan Petrič** pa je odgovoril, da do skupščine ne bo sprejemal nobenih odločitev in tudi ne komentiral predlagane zamenjave.

KBC in država se ne moreta poenotiti niti glede višine potrebne dokapitalizacije, ki jo sicer zahteva Banka Slovenije. Medtem ko se vlada zavzema za 400 milijonov evrov visoko dokapitalizacijo, na podlagi katere bi NLB poleg izboljšanja količnikov kapitalske ustreznosti začela tudi kreditirati gospodarstvo, pa v KBC zaradi svojih velikih težav pri poslovanju zahtevajo neprimerno manjšo dokapitalizacijo, do 250 milijonov evrov.